

ПАХОДНЫЯ КАПЭЛЫ

Традыцыйна паходныя капэлы складаліся з барабаншчыка і трубача (трубачоў). Сумеснае выкарыстанне труб і барабанаў, бубнаў згадваецца ў многіх творах старабеларускай літаратуры, напрыклад: «Потом коли услышал... трублене трубъ бубнов бримене, не боронячисе невымовне утькали» («Александрыя»). У 8-й частцы сваёй аповесці А. Рымша апісвае, як войска выязджае з лагера баявым парадкам з лунаючымі сцягамі і бярэ ў аблогу замак Лукі (Вялікія Луки). Пад час гэтага «трубы гучныя граюць, чутны бубнаў стукі». У 17-й частцы пры выездзе войска з лагера «голос трубаў жахлівы па расе нясецца, бубны б’юць».

Паводле М. Стрыйкоўскага, сігналы «ў барабаны і трубы» азначылі непасрэдны пачатак Грунвальдской бітвы [116, с. 128–138]. Пад час Клецкай бітвы пад трубы і барабаны «паганых белі» [там жа, с. 333–338].

Наваградскі шляхціч С. Маскевіч, непасрэдны ўдзельнік падзеі, адлюстраваў у сваім «Дыярыушы» выправу літоўскага войска на Москву ў 1610 г.: «А сам тым часам пастроіў войска... і загадаў трубіць у трубы і біць у барабаны... спачатку на бітву выступіла некалькі рот, потым за імі пайшли другія па парадку і іншыя... гетман загадаў трубачу даць сігнал уступіць з немцамі ў перамовы...» (маюцца на ўвазе немцы, якія служылі наймітамі ў маскоўскім войску) [7].

На мал. 15.1 — музыкі літоўскіх гусараў унутры харугвы пад час аршанскай бітвы (фрагмент карціны «Бітва пад Воршай» невядомага мастака, 1530–1535 гг.). Тут трубачы граюць на вітых горнах, барабаншчык б’е па вялікай літаўры, падвешанай на баку каня. На дзідах традыцыйна лунаюць вымпелы з чырвоным крыжам на белым полі (папулярны агульнаеўрапейскі сімвал «хрысціянскага

воінства»). На **мал. 15.2** — вайсковыя конныя музыкі: барабаншчык з дзвюма падвешанымі на кані літаўрамі-катламі і трубач. Побач праязджае харугва рыцараў з дзвюма граючымі трубачамі (фрагмент гравюры 1597 г. «Бітва пад Воршай» з «Хронікі ўсяго свету» Марціна Бельскага) [86]. На **мал. 16.1** паказаны вайсковыя трубачы і адзін барабаншчык войска ВКЛ пад час Хоцімкай бітвы (1621) («Plan Wojny Chocimskiej z 1621 r.», rytował J. Lauro) [25]. Цікавую інфармацыю дае таксама гравюра В. Гондыуса 1636 г. «Войскі Рэчы Паспалітай пад Смаленскам у час вайны з Расіяй 1632–34» (**мал. 16.2**) [26]. Тут конныя трубачы граюць на трубах з вымпеламі, побач конны барабаншчык. На **мал. 16.3** — вайсковы барабаншчык і трубач пад час бітвы з татарамі; на кані барабаншчыка падвешаныя два катлы, побач сцяганосцы (фрагмент гравюры 1597 г. «Бітва з татарамі», «Хроніка ўсяго свету» Марціна Бельскага) [86]. На карціне 1630 г. Петэра Гнаерса «Бітва пад Кірхгольмам» (1605) паказана харугва войска ВКЛ, якую з двух бакоў атачаюць капэлы з барабаншчыкаў і трубачоў (**мал. 17**) [25].